
راهنمای کارکرد سامانه

پنل سازمان منطقه آزاد

سامانه پرداخت ارزی سازمان منطقه آزاد

احراز هویت بازرگانان، تأیید فاکتورها، نظارت بر جریان وجوه و گزارش‌گیری

مخاطب: کارشناسان و مدیران سازمان

ویرایش ۱۵ مرداد ۱۴۰۵

سامانه پرداخت ارزی سازمان منطقه آزاد، مسیر رسمی نقل و انتقال ارز میان بازرگانان منطقه و طرف‌های تجاری خارجی آن‌هاست. هر معامله از لحظه صدور فاکتور تا لحظه تسویه نهایی در سامانه ثبت می‌شود و در هر مرحله مشخص است که پرونده نزد چه کسی است و در انتظار چه اقدامی است.

چهار طرف در این سامانه حضور دارند: بازرگان ایرانی، طرف تجاری خارجی، سازمان منطقه آزاد به‌عنوان ناظر، و بانک عامل به‌عنوان تأمین‌کننده ارز و ریال. هر طرف پل جداگانه خود را دارد و تنها آنچه را می‌بیند که به معاملات خودش مربوط است.

این سند به کارکرد پل سازمان می‌پردازد: کارشناس سازمان چه می‌بیند، چه تصمیمی می‌گیرد و آن تصمیم چه اثری بر مسیر معامله دارد.

جایگاه سازمان

سازمان در این سامانه نقش ناظر و تأییدکننده دارد. هیچ وجهی را جابه‌جا نمی‌کند و به هیچ کیف پولی دسترسی ندارد، اما هیچ معامله‌ای هم بدون تأیید آن به مرحله پرداخت نمی‌رسد.

سازمان همچنین در کارمزد درگاه سهام است. این سهم در لحظه تأیید فاکتور در شرایط نشانی پرداخت ثبت می‌شود و در زمان تسویه به‌صورت خودکار به حساب سازمان منتقل می‌گردد.

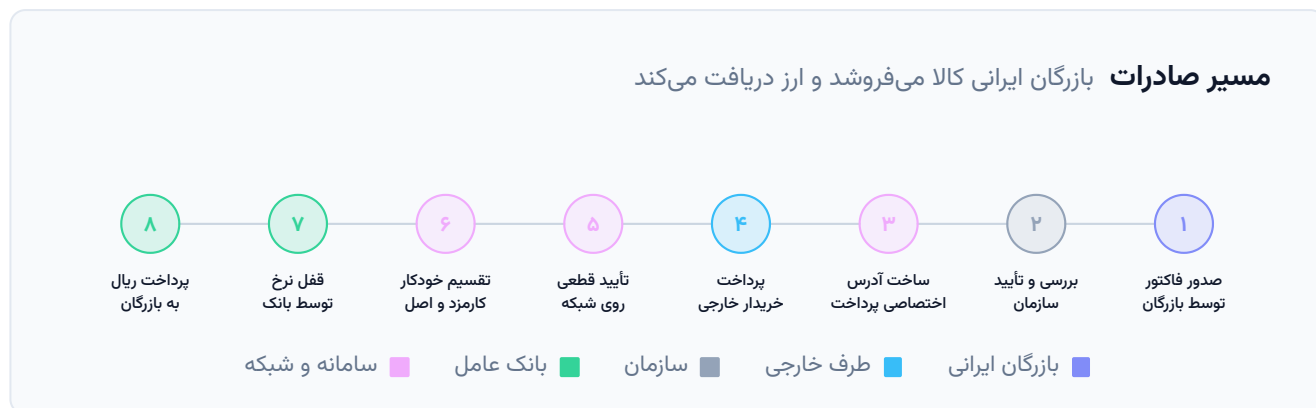
- احراز هویت بازرگانان داخلی و خارجی
- بررسی و تأیید یا رد هر فاکتور، در هر دو جهت تجاری
- نظارت بر دفاتر مالی و جریان وجوه
- تأیید تسویه‌های ریالی و درخواست‌های بازگشت وجه
- گزارش‌گیری برای بایگانی و حسابرسی
- تعیین کارمزد، حدود مبلغ فاکتور و مهلت اعتبار

احراز هویت بازرگانان

هر بازرگان، داخلی یا خارجی، پیش از هر معامله باید از بررسی احراز هویت بگذرد. کارشناس سازمان در بخش احراز هویت مدارک ارسالی را می‌بیند و تأیید یا رد می‌کند.

بازرگانی که احراز هویت او تأیید نشده باشد نمی‌تواند فاکتور صادر کند. این نخستین دروازهٔ کنترلی سامانه است.

بررسی و تأیید فاکتورها

۱ ورود فاکتور به کارتابل

هر فاکتوری که صادر شود، خواه صادراتی از سوی بازرگان ایرانی و خواه وارداتی از سوی فروشندهٔ خارجی، در وضعیت «در انتظار بررسی» به کارتابل سازمان می‌آید.

۲ بررسی کارشناس

در صفحهٔ فاکتورها جهت معامله، طرفین، مبلغ، کارمزد و اسناد تجاری پیوست نمایش داده می‌شود. کارشناس می‌تواند فاکتور را تأیید کند یا با ذکر دلیل رد کند؛ دلیل رد برای صادرکنندهٔ فاکتور نمایش داده می‌شود.

۳ اثر تأیید

با تأیید سازمان، نشانی اختصاصی پرداخت برای همان فاکتور ساخته می‌شود و سهم سازمان در همان لحظه در شرایط آن نشانی ثبت و قفل می‌گردد. پیش از تأیید، هیچ مسیری برای رسیدن وجه وجود ندارد.

۴ تفاوت واردات

فاکتور وارداتی نیز از همین مسیر می‌گذرد، با این تفاوت که پس از تأیید سازمان نوبت بانک عامل است که نرخ را قفل و حساب ریالی را اعلام کند. صفحهٔ فاکتورها جهت هر معامله را به‌صورت جداگانه نمایش می‌دهد و فاکتورهای وارداتی نزد بانک را در نمای مستقلی نشان می‌دهد.

نظارت بر دفاتر مالی

بخش دفتر کل پاسخ می‌دهد که در هر لحظه هر مبلغ کجاست. دفاتر به صورت افزایشی نگهداری می‌شود و مانده‌ها همیشه از جمع رویدادها به دست می‌آید، نه از عددی که جایی ذخیره شده باشد. به این ترتیب هر رقم قابل ردیابی به رویدادی است که آن را ساخته.

- موجودی نگهداری شده در نشانی‌های پرداخت، پیش از تسویه.
- بدهی سامانه به بازرگانان بابت فاکتورهای پرداخت شده.
- سهم درگاه و سهم سازمان از کارمزد، و میزان وصول شده هرکدام.
- حاشیه بانک عامل در تبدیل نرخ ارز به ریال.
- وجوهی که در مسیر واردات از کشور خارج شده، جدا از موجودی بانک.

تسویه‌ها، بازگشت وجه و گزارش‌ها

تسویه‌های ریالی در انتظار تأیید سازمان در بخش تسویه‌ها دیده می‌شود. درخواست‌های بازگشت وجه نیز پیش از اجرا از تأیید سازمان می‌گذرد؛ مقصد بازگشت وجه همان نشانی‌ای است که پرداخت از آن آمده و قابل تغییر نیست.

از هر بخش خروجی اکسل قابل تهیه است: فاکتورها، تسویه‌ها، تراکنش‌ها، دفتر کل و فهرست کاربران. این خروجی‌ها برای بایگانی، حسابرسی و گزارش به مراجع بالادستی در نظر گرفته شده است.

تنظیمات سامانه

درصد کارمزد، حداقل و حداکثر مبلغ فاکتور، نرخ مرجع ارز، درصد رواداری نرخ و مهلت اعتبار فاکتورها در بخش تنظیمات تعیین می‌شود.

این تنظیمات تنها بر فاکتورهای جدید اثر می‌گذارد. فاکتوری که پیش‌تر تأیید شده، شرایط زمان تأیید خود را نگه می‌دارد؛ زیرا آن شرایط در نشانی پرداخت آن قفل شده است و تغییر تنظیمات نمی‌تواند به گذشته بازگردد.

واردات تنها نقطه‌ای است که ممکن است وجهی در میانه مسیر بماند: واردکننده ریال را پرداخته و ارز هنوز برای فروشنده ارسال نشده است. برای این حالت مسیر مشخصی در سامانه وجود دارد و هیچ بخشی از آن خارج از سامانه انجام نمی‌شود.

1 هر یک از دو طرف می‌تواند درخواست لغو بدهد

اگر معامله به هم بخورد – بار ارسال نشود، اختلافی پیش بیاید – واردکننده یا فروشنده خارجی می‌تواند از پنل خود درخواست لغو ثبت کند. درخواست با ذکر دلیل ثبت می‌شود و برای سازمان و بانک نمایش داده می‌شود.

2 تصمیم با سازمان یا بانک است

درخواست به‌تنهایی وضعیت فاکتور را عوض نمی‌کند. ریال نزد بانک است و ارز بیرون از سامانه جابه‌جا می‌شود، و اگر طرفین می‌توانستند خودشان لغو کنند، ممکن بود درست هم‌زمان با ارسال ارز لغو ثبت شود. بنابراین تصمیم نهایی با سازمان یا بانک است.

3 اگر هنوز ریالی نرسیده، پرونده همان‌جا بسته می‌شود

لغو پیش از واریز ریال چیزی برای برگرداندن ندارد؛ فاکتور بسته می‌شود و کار تمام است.

4 اگر ریال رسیده باشد، پرونده تا بازگشت آن باز می‌ماند

فاکتور به وضعیت «لغو شده – در انتظار بازگشت ریال» می‌رود. این وضعیت قابل رد شدن نیست: تنها چیزی که آن را می‌بندد، ثبت شماره رسید بازگشت توسط بانک است. تا آن لحظه، مبلغ در پنل واردکننده به‌عنوان بدهی سامانه به او دیده می‌شود.

5 فاکتور لغوشده دیگر پرداخت نمی‌شود

اگر ارزی پس از لغو به نشانی فاکتور برسد، سامانه آن را به پای فاکتور نمی‌گذارد. مبلغ در صفحه واریزهای بانک دیده می‌شود تا اپراتور آگاهانه درباره آن تصمیم بگیرد.

تضمین‌های سامانه

آنچه در این بخش می‌آید، ویژگی‌های فنی سامانه نیست؛ تعهدهایی است که ساختار سامانه آن‌ها را ممکن می‌کند و رعایتشان به تصمیم روزمره هیچ اپراتوری وابسته نیست.

1 هیچ کلید مالی در سامانه نگهداری نمی‌شود

سامانه به هیچ کیف پولی دسترسی ندارد و نمی‌تواند وجهی را جابه‌جا کند. انتقال‌ها را اپراتور بانک با کیف پول خودش و خارج از سامانه امضا می‌کند؛ آنچه در سامانه ثبت می‌شود تنها نشانی تراکنش است.

2 مقصد هر پرداخت از پیش قفل است

برای هر فاکتور یک نشانی پرداخت اختصاصی ساخته می‌شود که شرایط تقسیم وجه در خود آن نشانی نوشته شده است. پس از ساخت، این شرایط را هیچ‌کس – از جمله گرداننده سامانه – نمی‌تواند تغییر دهد. اگر مقصد عوض شود، نشانی هم عوض می‌شود و دیگر همان فاکتور نیست.

3 ارقام از شبکه خوانده می‌شود، نه از اظهار کاربر

سامانه مبلغ دریافتی را از روی فرمی که کاربر پر می‌کند نمی‌پذیرد. رسید هر تراکنش را مستقیماً از شبکه می‌خواند و تنها در صورتی فاکتور را پرداخت‌شده اعلام می‌کند که مبلغ رسیده با مبلغ انتظار خوانا باشد.

4 هر تغییر وضعیت ثبت و قابل بازبینی است

هیچ پرونده‌ای بدون عبور از یک مسیر مشخص تغییر وضعیت نمی‌دهد. در هر تغییر، نقش اقدام‌کننده و وضعیت فعلی پرونده بررسی و رویداد آن ثبت می‌شود. تاریخچه کامل هر معامله در گزارش‌ها در دسترس سازمان است.